

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

ВІСНИК ІНСТИТУТУ РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Збірник наукових праць

Серія:

Філософія
Педагогіка
Психологія

ВИПУСК 20

Київ
2012

ББК 95
УДК 06
В 53

Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 20. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. – Київ: Видавництво Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, 2012. – 173 с.

Фахове видання затверджене президією ВАК України 2010 року (Постанова №1-05/2 від 10 березня 2010 р., філософські, психологічні науки та № 1-05/4 від 26 травня 2010 р., педагогічні науки).

Редакційна колегія:

Андрущенко В. П. – член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, доктор філософських наук, професор (голова)
Андрущенко Т. І. – доктор філософських наук, професор
Бех В. П. – доктор філософських наук, професор
Бондар В. І. – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор
Борисова З. Н. – доктор педагогічних наук, професор
Булах І. С. – доктор психологічних наук, професор
Вашкевич В. М. – доктор філософських наук, професор
Вільчковський Е. С. – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор
Вовк Л. П. – доктор педагогічних наук, професор
Волинка Г. І. – доктор філософських наук, професор
Гузій Н. В. – доктор педагогічних наук, професор
Загарницька І. І. – кандидат філософських наук, професор (заступник голови)
Закович М. М. – доктор філософських наук, професор
Кононко О. Л. – доктор психологічних наук, професор
Кузьменко В. У. – доктор психологічних наук, професор
Пироженко Т. О. – доктор психологічних наук, професор
Бушай І. М. – доктор психологічних наук, професор
Мозгова Г. П. – доктор психологічних наук, професор
Предборська І. М. – доктор філософських наук, професор
Приходько Ю. О. – доктор психологічних наук, професор
Розова Т. В. – доктор філософських наук, професор
Синьов В. М. – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор
Фомичова Л. І. – доктор психологічних наук, професор
Ярошенко О. Г. – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор

Редакція:

Кочубей Н. В. – доктор філософських наук
Левінець Н. В. – кандидат педагогічних наук
Гальченко В. М. – кандидат психологічних наук

Адреса редакції: 04141, Київ, вул. Автозаводська, 47,
тел/факс 044 463 92 10; E-mail: visnuk_ird@ukr.net

Рекомендовано до друку Вченою Радою Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (протокол № 7 від 23 лютого 2012 р.).

Реєстраційне свідоцтво № 14704-3675Р, серія КВ

© НПУ ім. М. П. Драгоманова
© Інститут розвитку дитини

ЗМІСТ Філософія

Григорук Олександра Трансформація свят українського суспільства під впливом процесів глобалізації.....	5
Григорук Влада Дідактичні засоби управління (впливу) на процес ціннісного дискурсу студентів.....	9
Григорук Роман Проблеми модернізації освітнього простору в умовах розгортання інформаційного суспільства.....	16
Григорук Володимир Технологія діалогу як складова інноваційних підходів в стратегії підготовки майбутнього вчителя.....	20
Григорук Микола Дідактичні можливості виховання екологічної культури людини.....	26
Григорук Дмитро Дослідження і перспективи розвитку наноресурсів в Україні.....	32
Григорук Олена Природа і структура «суб'єкту» освітнього процесу.....	36
Григорук Світлана Глибше семантичне наповнення навчання обдарованих дітей засобами інформаційних технологій.....	40
Григорук Олена Концепція освіти як «національної системи».....	46

Педагогіка

Григорук Аліде Вплив статевої ролі соціалізованості дітей старшого дошкільного віку.....	52
Григорук Адиле Особливості формування основ громадянської культури молодших школярів в Автономній Республіці Крим.....	56
Григорук Надія Свідоме батьківство в системі цінностей сучасної молоді.....	61
Григорук Людмила Реалізація принципів наступності та перспективності в дошкільній та початковій школах освіти у навчанні граматики.....	68
Григорук Ольга, Григорук Катерина Модельні складові сучасного дошкільного навчального закладу нового типу.....	73
Григорук Лариса Емпіричне дослідження ефективності формування у дітей старшого дошкільного віку уявлень про об'єкти довкілля.....	77
Григорук Наталія Містовно-структурна характеристика професійної готовності вихователів ДНЗ до використання народних традицій у фізичному вихованні дітей.....	83
Григорук Наталія Використання тренажерів і тренажерних пристроїв у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку з метою їх оздоровлення.....	89
Григорук Ірина Підготовка фахівців до управління навчально-пізнавальною діяльністю дітей в контексті опанування ними іноземною мовою.....	94

Моторина Надежда Формирование социокультурной компетентности дошкольников в полиэтническом детском саду.....	99
Пасько Катерина Особливості використання вербальних і невербальних засобів комунікації сучасними педагогами в професійній діяльності.....	91
Пшенична Любов Управління вищою освітою у контексті її адаптації до умов болонського процесу.....	103
Степанова Тетяна Системний підхід до навчання малюнку (типологія).....	113
Чернігівська Наталія Змістово-технологічне забезпечення підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до здійснення самоосвітньої діяльності.....	119
Шарапа Ганна Неповноцінність особистості: причини формування та засоби мінімізації.....	123
Шахрай Валентина Інтерналізація соціальних ролей підлітками та учнівською молоддю засобами театрального мистецтва.....	130
Шевцова Наталья О направлениях работы дошкольных учебных заведений по охране, защите и реализации прав детей.....	135
Шулигіна Раїса Багатоаспектність проблеми соціалізації особистості в умовах розвитку вітчизняної освіти.....	142
Психологія	
Ахундова Амина Политическая социализация как взаимодействие личности и политик.....	147
Магдич Ольга Принцип задоволення та принцип реальності суб'єкта як чинники адаптації до соціальної нормативності.....	151
Мірзоєв Ільхам Психоемоційна корекція та реабілітація поведінки учасників війни.....	156
Підручна Ірина Структурно-змістові характеристики часової перспективи особистості як предмет наукового аналізу.....	161
Святенко Юлія Пізнання феномену регресії засобами глибинної корекції.....	165
Наші автори.....	171

– С. 3-4.

6. Медведева И. Как защитить детство? // Обруч. – 2001. – № 5. – С. 3-7.

7. Дубровський В., Чернівська О. Дітям про їхні права // Дошкільне виховання. – 2002. – № 6. – С. 3-5.

У статті розглядається проблема охорони, захисту і реалізації прав дітей дошкільного віку. Визначаються деякі шляхи вирішення цієї проблеми.

Ключові слова: діти дошкільного віку, правова культура, правове виховання.

This article discusses the problems of security, protection and realization of the rights of children of pre-school age. Offers several ways solution to this problem.

Key words: children of pre-school age, legal culture, legal education.

УДК 373.2.013.42

БАГАТОАСПЕКТНІСТЬ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ

Раїса Шулігіна
Київ

У статті розкрито окремі аспекти нового осмислення процесу соціалізації особистості, що викликане перспективами євроінтеграції України та модернізацією національної системи освіти. Наголошено на важливості й нерозривної єдності процесів виховання, розвитку і соціалізації, зокрема у дошкільному дитинстві.

Ключові слова: особистість, виховання, гармонійний розвиток дитини, соціалізація, соціальний розвиток особистості, соціум.

Останнім часом на державному й міжнародному рівнях відбувається зміцнення статусу дитинства в суспільстві, про що свідчить поява міжнародних документів про охорону дитинства, підвищення уваги до дитячої соціалізації. Одним із важливих завдань сучасної науки є створення оптимальних умов для соціального становлення й саморозвитку зростаючої особистості.

У зв'язку з цим, визначення конкретних умов і завдань виховання, моделювання виховного простору з метою забезпечення самовизначення особистості, духовного становлення дітей, підготовка їх до самостійного життя, взаємодія сім'ї й суспільних інститутів стають головними питаннями сучасної міжнародної та державної політики. Основні її положення викладено в Конвенції ООН про права дитини, Національній програмі «Діти України», Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про охорону дитинства».

Суттєво вплинули на дослідження багатоаспектної проблеми соціалізації особистості як вітчизняні (Б. Вульф, О. Глузман, М. Євтух, В. Зеньковський, М. Лукашевич, Р. Овчарова, В. Поліщук, С. Русова, В. Семенов та ін.), так і зарубіжні (Г. Гіддінс, Е. Дюркгейм, Е. Еріксон, Ч. Кулі, Г. Лебон, Дж. Мід, М. Мос, З. Фрейд та ін.) вчені.

У наукових дослідженнях проблема соціалізації особистості розглядається у кількох аспектах: психологічному (Л. Бондаренко, А. Ковальов, Є. Кузьміна, В. Мухіна та ін.); педагогічному (Г. Андреева, Р. Гурова, В. Іванов, О. Кононко, А. Мудрик, І. Печенко, Ю. Смородська); філософсько-соціологічному (В. Андрущенко, В. Піча, А. Ручка, П. Сорокін, О. Якуба та ін.).

Соціально-психологічні аспекти окресленої проблеми з урахуванням вікових особливостей знайшли відображення у працях К. Абульханової-Славської, І. Бежа, Л. Божовича, Л. Виготського, І. Кона, О. Кононко, О. Леонтєва, Т. Поніманської, А. Петровського, Т. Репіної та інші науковці.

Особливості соціалізації дітей в сім'ї глибоко і змістовно вивчали Т. Алексеєнко, А. Конончук, Л. Павлова, Л. Проколієнко, А. Хрипкова.

Пошуку гармонії розвитку дитини у природному та соціальному середовищі присвятив свою педагогічну діяльність В. Сухомлинський.

Розглядаючи процес соціалізації особистості варто зазначити, що вперше термін

«соціалізація» був введений в систему понять американським соціологом Ф. Гідінгсоном наприкінці XIX століття і визначався як «процес розвитку соціальної природи людини».

Представники структурно-функціонального напрямку американської соціології (Т. Парсонс, Р. Мертон) під соціалізацією розуміють процес повної інтеграції особистості в соціальну систему, в ході якого відбувається її пристосування. Останнє традиційно розкривається цією школою за допомогою поняття «адаптація». Тому «соціалізація» трактується як процес входження людини у соціальне середовище та її пристосування до культурних, психологічних та соціологічних факторів. Це досить складний багатосторонній процес, що здійснюється через засвоєння особистістю соціального досвіду і відтворення його у своїй діяльності.

Не йдуть у розріз із зазначеним вище думки представників гуманістичної психології (Г. Олпорт, К. Роджерс та інші), які під соціалізацією розуміють процес самоактуалізації «Я – концепції», самореалізації особистістю своїх потенційних можливостей і творчих здібностей, як процес подолання негативних впливів середовища, що заважають її саморозвитку і самоствердженню.

До важливості цієї проблеми у 20-х роках XX сторіччя зверталася й українська педагогічна наука. Саме тоді створювалася складна система освіти, простежувався зліт національної самосвідомості. У зв'язку з цим було видано «Декларацію про соціальне виховання дітей», в якій роз'яснювалася сутність та значущість соціального виховання: «соціальне виховання в розвинутому вигляді є всезагальна організація дитинства, створення колективного життя всього дитячого населення» [4, 91]. Повне підпорядкування дитячої особистості виховним впливам новоутвореної держави ставало лейтмотивом діяльності закладів соціального виховання. В декларації висувалась ідея так званого «захисту дитинства», завданнями якого були:

- взяти на облік всіх дітей до 15 років, як тих, які вже ввійшли в систему соціального виховання, так і тих, що не відвідують жодної освітньо-виховної установи;
- використати всі засоби для забезпечення кожній дитині усіх її прав на матеріальне утримання, виховання, освіту, охорону здоров'я;
- захистити права і тієї дитини, що живе в сім'ї, але потребує тією чи іншою мірою соціальної допомоги [4, 162-163].

У різні періоди часу зміст поняття «соціалізація» (від лат. *socialis* – *суспільний*) було нестабільним і неоднозначним. Сьогодні воно дедалі активніше використовується як наукова категорія представниками широкого спектра наук – філософії, соціології, психології, політології, педагогіки та інших. Саме тому, на сучасному етапі розробки цієї проблеми, значно збільшилась кількість визначень процесу соціалізації. Наприклад, «соціалізація» – це процес, коли людина усвідомлює себе в суспільстві як особистість; «соціалізація» – це процес сприйняття особистістю культури свого народу; «соціалізація» – це історично-обумовлений процес розвитку особистості, теоретичного і практичного засвоєння індивідом цінностей, норм, установок, зразків поведінки, які притаманні даному суспільству.

Соціалізувати дитину – означає збагатити його індивідуальний досвід позитивними враженнями від спільної з іншими життєдіяльності, розвинути в нього соціальні потреби, сформувані соціальні вміння та навички, виховати «відчуття іншого», сформувані готовність та здатність брати іншого до уваги, працювати в команді, домовлятися, узгоджувати свою позицію, в разі потреби поступатися власними інтересами на користь соціальної групи, діставати насолоду від допомоги та підтримки іншої людини у складній ситуації, тобто жити обличчям до людей, з відкритим серцем, умінням гармонійно «вписуватися» в дитяче угруповання, знаходити в ньому своє місце, визначати свій статус серед однолітків відповідно до своїх можливостей та домагань, товаришувати.

Важливу роль у цих процесах відіграє соціальне середовище (соціум), в якому формується особистість, але його треба розуміти не тільки як оточення, а й як систему можливостей, вимог та очікувань, яка виконує конструктивні й диригентські функції щодо цього процесу. Це множина викликів та очікувань складним чином відображається в самій архітектурі свідомості та почуттів особистості, у наборі алгоритмів, стандартів та правил поведінки й діяльності, в її пізнавальній структурі.

Основними інститутами соціалізації науковці визнають систему освіти й виховання. Тому соціальний розвиток дитини ми розглядатиме як результат її соціалізації й виховання водночас.

Сучасні науковці стверджують, що «виховання є провідним і визначальним початком

соціалізації особистості. Ядро виховання складає процес передавання нагромаджених минулими поколіннями знань і культурних цінностей, тобто це – освіта» [1, 10]. Освіта, у відповідності з новим вимогами часу, містить компонент соціального розвитку кожної окремої особистості.

Особистість – це конкретна, жива людина, яка, як член суспільства, перебуває в певних відношеннях з іншими людьми. Щоб стати особистістю, людина повинна досягти певного рівня психологічного розвитку і бути спроможною сприймати себе, як єдине ціле, відмінне від інших людей.

Російський філософ, психолог, соціолог І. Кон у книзі «Дитина і суспільство» зазначав, що світ дитинства є невід’ємною частиною життя кожного народу, кожний дорослий несе в собі спадщину дитинства і не може звільнитися від неї. Тому суспільство не може пізнати себе, не пізнавши закономірностей свого дитинства. Виховний вплив світу дорослих, вписуючись у певний соціальний, культурний та історичний контексти, формує свою соціальну парадигму дитинства – сукупність характерних для суспільства на певному історичному етапі установок, цінностей, шляхів і механізмів їх реалізації в галузі педагогічної підтримки, освіти і виховання дітей.

Кожна суспільно-економічна формація продовжує відповідну стратегію виховання, яка ґрунтується на моральних, релігійних, соціальних засадах конкретного суспільства, що зумовлюють пріоритетність дисциплінувального чи активізаційного педагогічного впливу на дитину. За цими критеріями науковці виокремлюють:

- суспільства, яким властива слабка дисципліна в ранньому і пізньому дитинстві;
- суспільства, що відзначаються суворою дисципліною в ранньому і пізньому дитинстві;
- суспільства, в яких на етапі раннього дитинства дисципліна сувора, пізня – слабка;
- суспільства, в яких раннє дитинство характеризує слабка дисципліна, пізніше – сувора [6, 19-21].

Діти ХХІ сторіччя істотно відрізняються від своїх однолітків минулих десятиріч, оскільки живуть у суспільстві з іншими соціально-економічними умовами, пріоритетами і цінностями. Основним завданням сучасної дошкільної освіти стає озброєння дитини наукою життя. Пріоритетним напрямом цієї науки життя має стати ціннісний, морально-соціальний розвиток особистості з перших років її життя, саме коли відбувається перетворення біологічного індивіда на соціальну істоту. Цей процес являє собою соціальний розвиток дитини. Відбувається він через її залучення до спільної діяльності з людьми, які її оточують, що, у свою чергу, становить процес її входження у соціальне середовище, який є одним з найважливіших.

Початкова соціалізація являє собою процес опанування дитиною норм, правил, законів суспільного буття, свідоме сприйняття зовнішнього світу й адекватне сприйняття себе в ньому. Дитина вчиться бути людиною: пізнає собі подібних, починає розуміти їх, наслідувати, отримувати за свої дії заохочення чи осудження. Також соціалізацію дитини можна розглядати і як багатоступеневий складний процес адаптації, розвитку особистості та поступової відмови від наївних дитячих уявлень.

На сучасному етапі розвитку Української державності ми знов повертаємося до проблеми соціалізації дитинства, але вже на більш вищому гуманістичному рівні. Існує багато причин, які актуалізують розробку цієї проблеми у сучасному суспільстві:

- розширення меж соціалізації та зміна уявлень про цей процес, що викликане перспективами євроінтеграції України та модернізацією національної освітньої системи з урахуванням європейського досвіду;
- зміцнення статусу дитинства у суспільстві, концептуальне обґрунтування його сутності та розвитку у контексті трансформацій суспільного життя;
- вивчення процесів залучення особистості до суспільних інституцій та розгляд інституціональних форм такого залучення;
- необхідність забезпечення активного пристосування дітей до нових для них соціальних умов життєдіяльності, набуття ними соціально-емоційної рівноваги та стійкості до впливу змінних умов соціуму;
- ускладнення сучасних вимог суспільства до функціонування соціальних інституцій, які повинні не лише готувати дитину до дорослого життя, а й формувати її як повноцінну особистість, суб’єкт соціалізації та власної життєтворчості.

Першочергового значення ці процеси набувають, коли йдеться про соціалізацію особистості у дошкільному дитинстві, дослідження якого посідає особливе місце у психолого-педагогічній науці. Науковці трактують його як період, коли конструюється образ соціального

світу, розвивається соціальна активність як чинник світопізнання, закладається базис особистісної культури, усвідомлення себе як індивідуальності, формується ставлення до інших людей і до світу в цілому [5, 6-10].

Дошкільна освіта стає найважливішою базою для впевненого старту у розвитку дитини, як особистості, реалізації прав людини, забезпечення рівних можливостей для отримання якісної освіти. І здобуття такої освіти починається у стінах дитячого навчального закладу, який повинен стати відповідальним за процес соціального розвитку особистості, покликаним полегшити її входження в широкий світ і розвинути внутрішні сили.

Про розуміння на державному рівні важливості соціалізації дошкільника, свідчить цілеспрямована робота державних та недержавних органів і установ, яка проведена останніми роками. Результатом цієї роботи стало напрацювання масиву нормативно-правових та інструктивно-методичних документів з цієї проблематики, які утворили правове поле для роботи освітян. Були розроблені та ратифіковані, зокрема, Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті, Закон України «Про дошкільну освіту», Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. Надзвичайно важливим досягненням цієї роботи стало створення провідними фахівцями-педагогами у 2008 році Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі». Вона стала першою Державною програмою, у якій відображено вимоги до оновленого змісту освіти дитини від народження до шести (семи) років життя, зокрема, до інваріантної частини змісту, уніфіковано вимоги до розвиненості, вихованості й навченості дитини раннього і дошкільного віку в усіх регіонах України. Програма «Я у світі» зміщує акценти з дорослого, як організатора педагогічного процесу на дошкільника, як на суб'єкт соціалізації, ставить завдання формування шкільної зрілості і як складової її частини, соціальної зрілості дошкільника, пов'язаної з умінням спілкуватися з дорослими та однолітками, ініціювати контакти, налагоджувати спільну взаємодію, домовлятися, узгоджувати свої дії з партнерами, допомагати іншим людям, мобілізуватися на долавання труднощів, виявляти відповідальність, виробляти самостійні судження, поважати себе та інших [2, 7].

На сучасному етапі реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі», яка орієнтує вихователів-дошкільників на модернізацію освіти, перегляд багатьох підходів, націлює на новаторство та творчість. Вихователів важливо розуміти, що у роботі з дошкільниками не має місця «шкільній» моделі навчання, не можна дітей перевантажувати інформацією [2]. Пріоритет у роботі з дітьми дошкільного віку повинен надаватись не навчанню, а вихованню та розвитку.

У 2010 році також відбулися знакові події в житті українського дошкільництва. Прийнято Закон України від 06.07.2010 № 2442-VI «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу», в якому наголошено на обов'язковості здобуття дітьми п'ятирічного віку дошкільної освіти.

У листопаді 2010 року сталася знаменна подія у житті тих, чия праця пов'язана з першою ланкою освіти в Україні, – відбувся I Всеукраїнський з'їзд педагогічних працівників дошкільної освіти. У вітанні Президента України було зокрема зазначено, що «цей необхідний і очікуваний захід є вкрай важливим, а пріоритетними завданнями реформування системи дошкільної освіти є формування практичних навичок, морально-духовне й інтелектуальне становлення дитини, її самостійності» [3].

Знаменним для сучасного дошкільця став й квітень 2011 року, коли Постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 629 було затверджено «Державну цільову програму розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року».

Враховуючи неперервність процесу соціалізації та зумовленість його успішності у дошкільні роки, важливо брати до уваги і освітньо-виховний потенціал дошкільних навчальних закладів, а також проблеми педагогічного супроводу дітей-випускників дошкільних освітніх установ упродовж певного часу, коли розпочинається здійснення самостійних кроків у шкільному оточенні та суспільстві.

Вміння дитини увійти в дитячий колектив, діяти спільно з іншими, поступатися, підкорятися при необхідності, почуття товарищескості – якості, які забезпечують їй безболісну адаптацію до нових соціальних обставин, сприяють створенню комфортних умов для її подальшого розвитку, полегшують і перші кроки в класному колективі й подальше шкільне життя у майбутньому.

Конструювання дитиною образу соціального світу, який постає перед нею як певна соціальна реальність, вимагає соціально-педагогічного супроводу соціалізації особистості

дитини, що передбачає врахування та вивчення всієї повноти її взаємодії із соціальним середовищем, зі світом людей, з різними соціальними інститутами макро- та мікросоціуму з метою забезпечення гармонійної соціалізації особистості.

Узявши до уваги передовий педагогічний досвід, суть якого полягає у застосуванні індивідуального (особистісно орієнтованого) підходу, спрямованого на розвиток кожної окремої дитини при підготовці до школи, педагогічним працівникам варто втілювати в життя всі свої найкращі ідеї, надбання щодо виховання і навчання майбутнього покоління. Для вирішення питання ефективної соціалізації дитини, що є однією з найважливіших складових гармонійного розвитку підростаючої особистості, необхідно об'єднувати педагогічні зусилля держави, батьків і педагогів, що зумовлює необхідність їх цілеспрямованої взаємодії, як суб'єктів педагогічного процесу [7, 235].

В цілому, ситуація, що склалася в освітянській галузі України за останні роки, спонукає не лише до глибинних роздумів, практичних дій, перетворень, а й потребує подальшого вивчення сучасної парадигми та наукової інтерпретації багатьох аспектів порушеної проблеми.

Література:

1. Алексєєнко Т. Ф. Образ сучасного світу в соціальному досвіді й моделях поведінки дітей і молоді / Т. Ф. Алексєєнко // Теоретико-методологічні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – Зб. наук. праць. – Вип. 10. – Т. 2. – Кам'янець-Подільський, 2007. – С. 7-17.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / Наук. ред. та упоряд. О. Л. Кононко. – 2-ге вид., випр. – К : Світич, 2008. – 430 с.
3. Газета «Освіта України». – № 83 від 10. 11. 2010 р.
4. Лемківський М. В. Історія педагогіки : Навч. посіб. 3-тє видання, перероб. та доп. / М. В. Лемківський. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 187 с.
5. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Освіта України, 3. 01. 2004. – № 94. – С. 6-10.
6. Рогальська І. П. Соціалізація особистості у дошкільному дитинстві : специфіка, сутність: монографія / І. П. Рогальська. – К. : Міленіум, 2008. – 400 с.
7. Шулигіна Р. А. Проблеми та перспективні напрями модернізації освіти в Україні в умовах інтеграційних освітніх процесів останніх років / Р. А. Шулигіна, І. А. Дейнеко // Теоретичні питання культури, освіти та виховання : Зб. наук. праць. – Суми : ВАТ «Сумська обласна друкарня», вид-во «Козацький вал», 2008. – Вип. 35. – С. 232-236.

В статтє раскрыты отдельные аспекты нового осмысления процесса социализации личности, которые вызваны перспективами евроинтеграции Украины та модернизацией национальной системы образования. Подчёркнута значительность и неразрывное единство процессов воспитания, развития и социализации, в частности в дошкольном детстве.

Ключевые слова: личность, воспитание, гармоничное развитие ребёнка, социализация, социальное развитие личности, социум.

The article deals with some aspects of the new interpretation of socialization that are caused by the prospects of Ukraine's European integration and the modernization of the national education system. It emphasizes the importance and inseparable processes of education, development and socialization, particularly for a preschool child.

Key words: personality, education, harmonious development of a child, socialization, social development, society.